GRADSKA BIBLIOTEKA „JURAJ ŠIŽGORIĆ" ŠIBENIK NAUČNI ODSJEK

SVE TISKANICE
brošure, oglase, osmrtnice, visites, listovni papir i kuverte izradjuje brzo i jeftino „TIPOGRAFIJA" v. Hamilkar Vitaliani . ŠIBENIK (kod Sv. Jakova)

Poštarina plaćena u gotovom.

NOVA TRIBUNA

Godina VIII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34 152 | Petak 19 januara 1940 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 619

Izborni zakon

gotov je i ima da bude objavljen

Nova uredba sa zakonskom snagom razlikuje se mnogo od prijašnjeg zakona.

Sam način glasanja drugi je. Dok je prije bilo glasanje javno, sada je vraćen sistem tajnog glasanja, sa kuglicama i biračkim kutijama.

Princip tajnog glasanja štiti glasača i čini realnijim rezultat glasanja.

Formalnosti oko podnošenja izbornih lista pojednostavnjene su. Najvažnija je izmjena u sistemu podjele mandata. Pređašnji zakon davao je velike privilegije listi koja je dobila većinu. Jednu dobru stranu imala je ova odredba, da omogući sigurnu većinu jednoj partiji koja je s njom mogla sarađivati za cijeli skupštinski period od četiri godine. Ali pored ove jedine dobre strane, ovakva uredba imala je stotinu rđavih strana; ne treba ih navoditi, jer su dobro poznate. Ni proporcionalni sistem nije dobar, jer ne dolaze do izražaja manje grupe, koje bi u poštenoj opoziciji mogle davati korisne sugestije vladinoj većini. Osim toga, u tom se slučaju može dogoditi opet da manjina dobije većinu a s tim i vlast. U malo više od pola izbornih jedinica malo više od pola glasova, čak ako u dvije same liste — a to je malo preko četvrtine glasova proti tri četvrtine, i većina je osigurana. Tako svaki sistem pored dobrih strana ima i loše. A ne bi to bilo toliko loše ni toliko važno kad bi svi poslanici bili jednako čestiti i jednako zauzeti brigom za opće dobro. Sistem po izbornim srezovima, u kojemu najjači kandidat dobija mandat ima i jednu dobru stranu, jer u izbornu borbu ne ide sam stranački program nego i politička ličnost, koja svojom ličnom vrijednošću treba da zasluži mandat. Dok je važio princip partijske liste, ličnost je bila sporedna, njen je mandat zavisio od t. zv. izborne geometrije, te su pojedini poslanici izlazili s upravo mizernim brojem glasova, a za druge su, zbog partije ili ideje, padali glasovi, i kad ličnost to nije zaslužila.

Sve ove činjenice govore da je najpodesniji jedan srednji put, a to je kombinacija dvaju sistema. Tako je postupljeno i u novoj uredbi.

Na zemaljskoj listi bira se 50 poslanika, a u izbornim okruzima ostalih 277. Izborne okruge sačinjava po nekoliko srezova, tako da svaki okrug bira najčešće četiri ili pet poslanika. Na taj način može da dođe do izražaja i manjina ako u okrugu dobije izvjestan broj glasova. Teško je praviti kalkulacije s obzirom na postojeće prilike, ali se može pretpostaviti da manjina od 20 ili 25 posto a u nekim slučajevima i od samih 10 posto može doći do mandata; ukoliko je okrug veći, utoliko lakše. Pored toga svi glasovi pali u cijeloj državi dolaze u obzir pri podjeli onih 50 mandata koji otpadaju na državne liste.

Mandati će se dijeliti srazmjerno broju glasova na okružnoj listi, a 50 mandata sa zemaljske liste srazmjerno ukupnoj snazi liste.

Čini se, po tekstu uredbe, da se mogu kandidorati samo organizovane stranke, i to je značajna novost u ovoj uredbi. Kako većina stranaka i grupa danas nema legalne organizacije i politički je život u previranju, trebalo bi vremena da sve stranke dođu do izražaja, a trebalo bi i da se na vrijeme donese novi zakon o udruženjima.

Nema uopće sistema bez mana. Imaće ih i ovaj, i one će se uskoro zapaziti. Ali je nesumnjivo da će on omogućiti sastav jedne narodne skupštine koja će vjernije tumačiti raspoloženje naroda.

Donošenje novog izbornog zakona ne znači da su izbori blizu. Raspisivanje izbora ovisno je i o drugim činjenicama. Ali je ipak važno da je prijašnji zakon zamijenjen novim, koji je nesumnjivo bolji, a stari i ozloglašeni zakon iako je bio ukinut, danas je konačno pokopan.

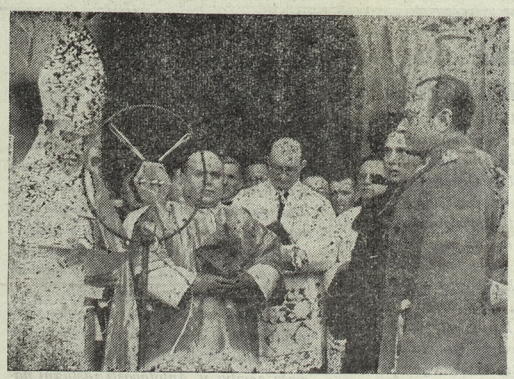
HISTORIJSKI DANI

Najnovija slika Kneževskog para

Njih. Kr. Visočanstva pozdravljaju se sa g. dr. Maćekom

Nadbiskup g. dr Stepinac pozdravlja Njih. Kr. Visočanstva Kneza-Namjesnika i Kneginju Olgu

Ovih dana Zagreb, a s njim i cijela Banovina Hrvatska, proživljuju svoje nezaboravne historijske dane. 20 godina nakon osnivanja Jugoslavije napokon došlo se putem iskrenog bratskog popravljanja svih pogriješaka koje su do sada stajale na putu bratskoj ljubavi i slozi. Posjeta Kneza Namjesnika, kao pretstavnika kuće Karađorđevića, gradu Zagrebu divna je kruna dosadašnjih napora i putokaz budućnosti Jugoslovena i Jugoslavije. Potomak i rodak triju Besmrtnika Đorđa, Petra i Aleksandra, oduševljeno pozdravljen od glavnog grada Banovine Hrvatske, iznio je ove sudbonosne misli sa prozora historijskih Banskih dvora:

»Radujem se što mi se ukazala prilika, da u glavnom gradu Zagrebu uputim svoje srdačne pozdrave Vama, draga braćo Hrvati i preko vas cijeloj banovini Hrvatskoj.

Moja radost je u toliko veća, što ovaj moj posjet pada u sretne dane, kada udruženi Hrvati, Srbi i Slovenci, u punom međusobnom povjerenju i uzajamnoj ljubavi, izgrađuju tako predano svoju ljepšu budućnost.

Pitanja, koja su dijelila naš narod, sada su uspješno riješena.

Dalje izgrađivanje naše zemlje ne predstavlja naročite poteškoće.

Složni unutra mi smo sami dovoljno jaki, da svako zlo sa sebe otklonimo.

Sloga unutra i mir na granicama, to je bila moja vazdašnja briga.

Radujem se, što se s ovoga mjesta mogu zahvaliti na takvom srdačnom i velelijepom dočeku.

Radujem se, također, što u tako velikom broju vidim izrazite predstavnike hrvatskoga naroda, naroda kršnih seljaka i hrabrih vojnika, službenika Bogu i svojoj otadžbini.

Vaši uvaženi predstavnici, koji su ovdje okupljeni, mogu biti uvjereni da ću Ja i dalje ulagati Svoju volju i Svoju snagu da djelom sporazuma, koje su oni ustrajnim radom i rodoljubivim nastojanjem do ostvarenja doveli, urodi onim plodom, koji svi mi od njega očekujemo, za opću sreću i napredak kako banovine Hrvatske, tako i cijelog našeg sada i duhovno ujedinjenog naroda.

Dr. Vl. Maček zaželio je visokim gostima sretan boravak naglasivši zasluge Nj. Vis. za mudro, pravedno i odvažno udovoljenje hrvatskim zahtjevima. Ban dr. Šubašić ističe državničku mudrost Kneza-Namjesnika u časovima kada čovječanstvo i Evropa drhte za svoju budućnost. »Vi u najtežim časovima narodnog života dajete mir hrvatskom narodu i tako stvarate snagu nesalomljive Kraljevine Jugoslavije« — rekao je dr. Šubašić.

Seljak, bivši narodni zastupnik Toma Baburić zaželio je uspjeh Kneževoj politici mira i bratske saradnje, Kneževa je zasluga da su Hrvati, Srbi i Slovenci dočekali teške međunarodne prilike izmireni i usko sarađuju na sređivanju prilika i očuvanju mira te izgradnji bolje budućnosti u zajedničkoj nam Kraljevini Jugoslaviji.

Na svečanoj večeri u Banskim dvorima g. Ban održao je zdravicu u kojoj je između ostalog rekao:

»U tamnoj zimskoj noći otvaraju se dva groba: Jedan na istoku naše države, a drugi na zapadu. Iz jednog ustaje Karađorđe, a iz drugoga Matija Gubec. Obojica se upućuju na ovo sveto historijsko mjesto, na Markovu trgu. I jedan i drugi idu prijestolju, koje je simbol svih muka i patnja našega naroda, a to je prijesto Matije Gubca. Nosi Matija Gubec krunu, susreće se s Karađorđem i kao uzvrat za djela učinjena hrvatskom narodu, na ovom mjestu, daje mu svoju krunu ljubavi, vjernosti i odanosti.

Što je sa zakonom o štampi?

upitali su novinari potpresj. g. dr. Mačeka, a on je rekao:

»Vidite, zakon o štampi je jedna teška stvar. Moje osobno mišljenje je, da je bolje sa zakonom o štampi malo pričekati, pa ublažiti samo dosadašnji način cenzure nego donositi jedan novi zakon o štampi, koji uslijed međunarodnih prilika ne bi mogao biti dovoljno liberalan.«

Iz izjave, koju je dr. Maček dao novinarima, vidi se da se aktivno pravo glasa stiče sa 24 godine.

Skupštinski izbori?

Iako iz okolnosti da je na sjednici ministarskog savjeta potpisan zakon o izboru narodnih zastupnika nipošto ne slijedi, niti se može ni po raznim verzijama izvesti zaključak, da pretstoje skupštinski izbori. U političkim krugovima svejedno uporno podržava se ta verzija.

Po našem mišljenju ta verzija nije apsolutno tačna, jer nema ni jedne okolnosti, koja bi u današnjim prilikama opravdala izbore. Pored momenata međunarodne situacije, ima izvjesnih okolnosti čisto unutrašnje politike koje upućuju na to, da barem za sada, nebi umjesno bilo da se ide na izbore.

U zadnje vrijeme opaža se kod srpskog dijela naroda prilična raznolikost u pogledu pitanja unutrašnjeg preuređenja države. One stranke, koje su učinile bile izvjesne rezerve sporazumu, a osobito načinu njegovog izvođenja, počela su zauzimati sve oštriji stav. Izjave nekih političara o položaju Bosne i Hercegovine izazvale su jaku reakciju na srpskoj strani. Ova reakcija umjesto da se stišava, zaoštruje se iz dana u dan. Tome zaoštrenju doprinosi i izvjesna dnevna štampa, koja ne može da se izdigne nad strančarskim sitnicama. Svojim pisanjem, moguće i nesvjesno stvara incidente. Mjesnim zađevicama i ličnim obračunavanjima, daje političku boju. Iznosi događaje od jednog ili dva decenija nazad. Iznosi netačne cifre i činjenice bilo o čemu, što sve stvara još veće neraspoloženje. Kao da sve to nije dosta, nema dana da u novinama ne nailazimo na neki nov, pa bilo i dobronamjeran, projekt o preuređeoju naše države, što sve unosi još veću zbrku.

Iako je prijeka potreba bila da se čim prije riješi hrvatsko pitanje, po našem skromnom mišljenju, trebalo je odmah u jedamput riješiti pitanje preuređenja čitave države, ako ne u detaljima, a ono barem u glavnim potezima. U detaljima lako se dolazi do sporazuma, kada je riješeno glavno pitanje. Da se onda tako postupilo, danas bi imali jednu čistu situaciju, i moglo bi se ići na izbore sa parolom, »za« ili »protiv sporazuma«. U današnjim prilikama, to apsolutno nije moguće. Pri jednoj situaciji koja nije čista, niko nezna, niti može predvidjeti, koja bi iznenađenja mogli donijeti izbori.

Mi smo uvijek zagovarali i zagovaramo sporazum, ali kao pobornici državnog jedinstva, a inače objektivni posmatrači, držimo našom patriotskom dužnošću da kažemo naše mišljenje na osnovu situacije na terenu.

Kakova je danas situacija na terenu, nebi apsolutno uputno bilo da se ide na izbore. Veoma bi poželjno bilo da se prvo uklone nesporazumi, stišaju strasti i otupe oštrice, te stvori jedna čistija situacija, pak da se tek onda ide na izbore sa parolom »za« ili »protiv sporazuma«.

I.

TRAŽI SE NAUČNIK

za organizovanu grafičku struku sa 4 razreda gimnazije ili gradjanske škole i završnim ispitom.

Obratiti se Tipografiji v. H. Vitaliani.

Dr. Jakša Račić

(Svršetak)

Ali nisu samo sanatorij i bolnica što je g. dr. Račić dao Splitu. Ima još nešto drugo, nešto što bi samo ovjekovječilo njegovo ime, i što bi samo po sebi prestavljalo ogroman doprinos i gradu i cijelom narodu — to je Marjan, čarobni, vilinski Marjan, ponos i Splita i Jadrana i Jugoslavije. Marjan je djelo g. dra Račića. Samo on, a niko drugi, mogao je od pustog, kamenitog i goletnog brda, stvoriti čarobne vilinske dvore, stvoriti najljepši park ne samo na Jadranu i u Jugoslaviji, nego kome nema na daleko ravna. Marjan je najčarobniji i najraskošniji ukras Splita, koji na svakog posjetioca ostavlja najdublji utisak.

Trebalo je mnogo rada, mnogo energije i ustrajnosti da Marjan bude ono što je danas. Pored toga trebalo je i mnogo sretstava: milioni su utrošeni u njegovo uređenje. I samo g. dr. Račić, koji je umio da izradi osnovu za onako divno uređenje Marjana koji je sad jedna prekrasna pjesma, bio je u stanju da namakne i potrebita finansijska sretstva. Samo on i niko drugi. Naš Viteški Kralj Aleksandar I Ujedinitelj neizmjerno je volio Marjan, uživao je u penjanju onim veličanstvenim skalinadama i davao i pomoći i potstreka g. dr. Račića u njegovu radu. Slavni engleski dramatičar Bernard Šo i glasoviti engleski admiral Fišer i stotine drugih bili su očarani ljepotom Marjana.

Još nigdje nije iznijeto koliko je potrošeno za uređenje Marjana. Tačna svota neće nikad biti ni poznata, jer niko ne zna, i nigdje nije zapisano, koliko je dao lično g. dr. Račić. Pisac ovih redaka, koji je, sa malim iznimkama, od 1920 g. do danas pratio sve radove na Marjanu, vjeruje da je g. dr. Račić uložio nekoliko stotina hiljada vlastitoga novca u te radove. Ali g. dr. Račić nikada o tome neće da govori.

Čovjek izvanrednog shvaćanja i sposobnosti udubljivanja u najraznovrsnije probleme; čovjek jake inteligencije i visoke kulture, g. dr. Račić nije nikada imao ni smisla ni shvaćanja za dnevnu politiku i strančarstvo. Veliki duhovi ne mogu se zadovoljiti sitnim pitanjima. Zadojen zdravim i čistim hrvatskim osjećajem, on je podjednako volio i Hrvate i Srbe; te je bio prožet najčišćim jugoslovenskim duhom. U oslobođenju i ujedinjenju gledao je punu realizaciju svojih težnja, koje su bile i težnje svih naših velikana. Zato on sa najidealnijim namjerama podupire svaku akciju, koja ide za izgradnjom i jačanjem Otadžbine, stojeći uvijek daleko od političkih stranaka. Sam po sebi konstruktivan, on je uvijek pomagao svaku dobru akciju koja je išla za jačanjem i naroda i države. Svijestan uloge u stvaranju Jugoslavije i njene daljnje izgradnje, koju je igrala slavom o vjenčana dinastija Karađorđevića, on je svuda, gdje mu se pružala prilika, ulijevao i produbljivao ljubav, poštovanje i povjerenje prema Kralju i Dinastiji, svijestan da time najbolje služi interesima čitavog naroda. Ali uvijek je bio daleko od toga da taj svoj rad i svoje veze iskorišćuje u svoj lični interes. Skroman, pun kreposti i čestitosti, on nije nikad mislio na sebe, nego je uvijek pred očima imao interese naroda i otadžbine. To je ono što g. dra Račića izdiže visoko; ujedno to je ono što je sebičnim i niskim dušama neshvatljivo, pa je otud moglo i da se pojavi u nekim listovima, kojima zloba pomračuje vidike, čudnovato pitanje čime je g. dr. Račić zadužio narod; ovaj narod, koji je za njih zadoja rupa u svirali, ali koji im je potreban za lične šićare.

Isto tako velik je rad g. dra Račića na socijalnom i karitativnom polju, u kome izdašno pomaže akciju svoje plemenite supruge, koja jednom zavidnom energijom i neizmjernom ljubavi i predanosti vodi i brigu brine oko Doma za napuštenu djecu.

I ako ulazi u Senat, g. dr. Račić neće napustiti Split, nego će i dalje u njemu ostati nastavljajući svoj plodonosni rad u raznim pravcima, ne vodeći računa o zahvalnosti i priznanju savremenika.

[redacted]

G. dr. Račić nije radio ni za se ni za svoju slavu, nego za čitav narod i za buduća pokoljenja. I dok će nastupiti smjena ljudi po zakonu prirode, dotle će djela dra Račića ostati vječna i on će živjeti u njima. U tome je razlika između onih koji rade za sebe i misle samo na sadašnjost i onih koji rade za opće nitost i misle na budućnost.

Špiro Ćakić.

Dr. Maček se ne slaže sa srpskom opozicijom u pogledu teritorija srpske banovine

»Obzor« piše: Dr. Maček traži da se razgraničenje srpske jedinice izvrši u skladu — sa principima ravnopravnosti Srba i Hrvata i da se vodi računa o interesima i volji Hrvata islamske i katoličke vjeroispovijesti. — Srpski krugovi, koji su tražili da se prije skupštinskih izbora formira srpska jedinica, nisu saglasni sa ovim gledištem dr. Mačeka. Hrvatska javnost ne može pristati da se sve zemlje istočno od banovine Hrvatske uključe u buduću srpsku jedinicu. U današnjim prilikama moglo bi biti od neđoglednih posljedica, ako bi se skrenulo sa linije sporazuma Cvetković—Maček. Sa druge strane dr. Maček računa da je u sadašnjoj situaciji, najpovoljnije i najpotrebnije konsolidovati banovinu Hrvatsku i konsulirati izbornike, to jest dobiti Narodnu skupštinu u kojoj će biti slobodno izabrani pretstavnici Hrvata, Srba i Slovenaca. Dr. Maček vodi računa i o činjenici da u Beogradu žele da se Narodna skupština izabere prije hrvatskog sabora. Zato vodstvo HSS potpomognuto od SDS nastoji da se ne samo što prije donese novi izborni zakon već i raspišu skupštinski i saborski izbori. Oni srpski krugovi koji traže da se prije izbora stvori srpska jedinica i dalje ostaju na tome stanovištu. Mi držimo da ti krugovi ne bi trebali biti ovako nepopustljivi u svome držanju.

Čilenske novine o jugoslovenskom ujedinjenju

Novine iz Antofagaste donijele su 1 i 2 decembra više članaka i slika o našoj zemlji prigodom dana ujedinjenja.

»EL MERCURIO« od 1 XII donosi na prvoj strani izvještaj o proslavi koju će prirediti jugoslovenska kolonija i poziv koji je uputio jugoslovenski konzul g. Marko Biskupović. Na trećoj strani je članak o ujedinjenju jugoslovena. U njemu se govori o narodnoj prošlosti a na kraju list pozdravlja tamošnje jugoslovene i pretstavnika naše zemlje. Peta strana sva je posvećena našoj domovini. Tu su informativni članci o našoj agrikulturnoj politici i o jugoslovenskoj saradnji. Pisao ih je naš konzul g. Biskupović. List donosi slike Nj. V. Kralja Petra II — mladog Kralja, zatim ujedinitelja Aleksandra I i Nj. V. Kraljice Marije te Kneza-Namjesnika kao i sliku konzula u Antofagasti.

Isti list u broju od 2 XII na prvoj strani donosi sliku sa priredbe jugoslovenske kolonije i izvještaj o priredbi.

»EL POPULAR« od 1 XII ima na prvoj strani sliku sa proglašenja oslobođenja 29 oktobra i sliku proklamacije ujedinjenja, a na drugoj strani više slika i dva članka o Jugoslaviji.

»EL ABECE« od 1 XII donosi sliku Nj. V. Kralja i sliku Nj. V. Kneza-Namjesnika i dva članka: »Veliki narod« i »Šta govore veliki savremeni književnici o Jugoslaviji« (Šo, Hamsun i dr.), zatim informativni članak gosp. Biskupovića o privrednom i kulturnom napretku Jugoslavije i članak »Balkanska duša«. Isti dnevnik u broju od 2 XII donosi opširan izvještaj o sjajnom usppjelu jugoslovenske svečanosti.

Ne dopusta nam prostor prenositi pojedinosti o svemu ovome. Treba samo da istaknemo da su za ugled koji uživa naša zemlja u Antofagasti zaslužni naši iseljenici i naš pretstavnik g. Marko Biskupović. Veliki dnevnici iz dalekih zemalja sjetili su se našeg nacionalnog praznika i posvetili mu puno pažnje. U isto vrijeme bilo je u nas onih koji se nisu ni osvrnuli na naš narodni i državni blagdan.

Češki publicista o vojničkoj odluci u ratu

Poznati češki publicista dr. Karel Hoch u listu »Narodni Listy« upoređuje na to, da je rat dosada bio pretežno privredne prirode, ali da taj karakter rata neće biti odlučujući. Pri tom dr. Karel Hoch spominje zaključke vojničkog stručnjaka u listu »Deutsche Allgemeine Zeitung«, koji veli da će »ovaj rat biti odlučen vojnički.«

»Zasada dakako Engleska igra svoju partiju šaha skoro isključivo na privrednom polju, — piše dr. Karel Hoch na kraju svog članka. Blokadi, koja je bar spolja nosila karakter navike, potpuno nelegalno je dodala konfiskaciju robe njemačkog karaktera. Iza toga se očigledno krije težnja za svjetskim monopolom nad sirovinama, čijim cijenama Engleska želi da neutralne države primora, da joj zelenaškim cijenama pomažu da pokriva ratne izdatke. To je dakako jedno od onih »legala privrednih sporova i socijalnih nesigurnosti«, o kojima je govorio američki državni sekretar. To je međutim nov dokaz, da privrednom vođenju rata neće poći za rukom, da samo od sebe dovede do odluke, već i iz tog razloga, što to neće dozvoliti neutralci, koji u ovom ratu igraju sasvim drugu ulogu nego u prošlom«.

Urarska, zlatarska i optičarska radnja

VINKO IVULIĆ - SPLIT

ulična posluga - Cijene umjerene. — . NARODNI TRG 4

PISMO IZ BERLINA

Njemačka, Italija i Mađarska

U međunarodnoj štampi nisu ni prilikom pisanja o talijansko—mađarskom susretu u Veneciji izostala krivа tumačenja i razna naslućivanja, koja su htjela ustanoviti škodljive tendencije. Koli u Berlinu toli i u Rimu već su naučenj na takvu taktiku! U Njemačkoj primljeni su mletački razgovori na znanje s prijateljskim zanimanjem, koje se samo po sebi daje iz uske skladnosti s talijanskim drugom osovine i s Mađarskom. Tom i takvom njemačkom držanju odgovara u cijelosti, ako je i s mađarske poluslužbene strane pala izjava, da je u Veneciji ustanovljeno, kako je odnos Italije, a isto tako i Mađarske prema Reichu »nepremijenjeno izvanredan«.

I s njemačke je strane u vezi s tim sastankom u Veneciji istaknuto, u kolikoj se mjeri odobravaju talijansko—mađarska nastojanja, koja idu za tim, da se evropski Jugoistok, gdje Italija također kao nova balkanska sila ima naročite interese i obveze, u svakom slučaju isključi iz sadašnjeg ratnog sukoba. U Berlinu se nastojanja Italije u tom pravcu prosuđuju sasvim pozitivno i otvoreno priznaju njene zasluge za unutrašnje i vanjsko smirivanje jugoističnog prostora Evrope. To s talijanskom i mađarskom politikom suglasno mišljenje podvlači na pažnje vrijedan način i poluslužbena »Deutsche diplomatisch — politische Korrespondenz«, kad veli: »Da se nebi u nezgodno vrijeme pooštrili suparništva i od mnogih kao otvoreni problemi izmišljene prilike unutar tog prostora i da se na taj način ne bi prouzročile komplikacije — tim više, što njihovo djelovanje i izmjere danas više nitko ne bi mogao predvidjeti — sve su to pitanja, koja leže na srcu i Rimu. Njemačka se zajedno sa svojim mađarskim i talijanskim prijateljima slaže u tome, da se jugoistočni prostor mora očuvati njegovom miroljubivom radu i prirodnoj trgovini.

Dr. V. P—ć.

ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822
BRIJAČNICA Karlo Breuer I - Šibenik
Zastupnik: Bruno Kapeli
Solidna i brza posluga

SPLIT

Premještaji učitelja

Sreski školski nadzornik g. Bonif. Kalebić, starosta splitskog Sokola, premješten je na rad kod sreskog nadzornika u Stocu, sreski nadzornik g. Marin, premješten je u prosvjetno odjeljenje u Zagrebu, gradski školski nadzornik g. A. Huljić premješten je na građansku školu u Drnišu, g. Krste Krstić referent prosvj. odjelenja u Splitu premješten je za učitelja u Plavno. Isto tako premješteno je više nastavnika građanske škole kao i osnovnih škola.

Proslava kraljičina rođendana

Agilna Ženska Zadruga priredila je u prostorijama hotela Ambasador ples 9 januara na rođendan Nj. Vel. Kraljice Marije. Ples je bio odlično posjećen. Pored velikog broja oficira bio je i veliki broj članova Sokola, Narodne Odbrane i drugih nacionalnih udruženja. Domaćice su umjele da zabavu učine veoma animiranom. Uspjeh je bio potpun.

Pripreme za izbore

Mjesna organizacija HSS već je poduzela sve pripremne radove kako za skupštinske tako i za izbore za hrvatski Sabor.

Zimska pomoć

U fond zimske pomoći skupljeno je u Splitu do sada oko 500.000 dinara, dok je odbor predviđao da će se skupiti oko 2.000.000 Skupljanje se nastavlja i dalje.

Što je sa javnim radovima

Već davno imao je da otpočne čitav niz javnih radova u raznim krajevima Zagore i Imotske krajine, kako bi se narodu priskočilo u pomoć. Međutim ti radovi još ne počimaju i tako narod ne može da dođe do zarade. Narod moli nadležne da požure sa radovima.

Promjena u kninskoj općini

Na mjesto dosadašnjeg opć. načel. u Kninu g. Jove Marinčića, trgovca i člana JSZ postavljen je riješenjem ispostave banske vlasti u Splitu g. Veljko Pokrajac, bivši učitelj, član Zemljoradničke stranke.

U MUŠKOJ REALNOJ GIMNAZIJI bila je izložena a sad je uklonjena slika »Hodočašće srednjoškolaca na Oplencu« sa spomen knjigom. Također su sahranjene i neke zidne tablice sa znamenitim riječima i neumrlog državotvorca.

ŠIBENIK

Godišnja skupština Sokolskog društva

Sokolsko društvo održalo je u nedjelju 17 o. mj. svoju redovitu Glavnu godišnju skupštinu, kojoj je prisustvovao veliki broj članova.

Prisutne je pozdravio starešina društva g. Jerko Bučić, a potom su iznesени izvještaji svih funkcionera. Pošto je staroj upravi dana razriješnica izabrana je jednoglasno nova sa starešinom g. drom T. Mimicem i podstarešinama g.g. Dr. Katićem i F. Delfinom.

U ime novoizabrane uprave zahvalio se je dr. Mimica i ponadao se da će on u novoj sredini, saradnjom svega članstva, realizovati onakav rad kakav Sokol traži od svojih članova.

Nije jugoslavenstvo — rekao je on — fikcija, niti izum današnjeg doba, već izvor kolektivnog rada i rezultat narodne vjekovne patnje. Na nama je da se sve ovo, mukom i Kraljevom voljom stvoreno, održi.

Novi starešina završio je svoj pozdrav riječima: »Za dobro Kralja i Domovine nikakve žrtve nijesu suvišne, i samo ako tako budu raditi moći će Sokoli ponosno da usklikne: Čuvajmo i čuvaćemo Jugoslaviju!«

Izmirenje „Krke" i „Osvita"?

Poslije svih neprilika izgleda da je ipak izglađen spor između dva naša najpopularnija sportska kluba G.Š.K. »Osvita« i P. Š. K. „Krke". Zahvaljujući uviđavnosti uprave »Osvita« tradicionalna Krkina noć održaće se i ove godine na zadnji dan Karnevala, a »Osvit« je svoj veliki Maskirani ples prenio na 1. II, uoči Svječnice. Ovakvim postupkom zadovoljni su prijatelji jednog i drugog kluba, a ovim je dokazano da se dobrom voljom može i u Šibeniku mnogo postići.

PORODICA MATAVULJ, o svojoj Slavi Sv. Jovana, neće primati.

RATKO KATIĆ biti će na putu o Krsnoj Slavi.

NATRAG NEKOLIKO DANA održana je skupština šibenskih liječnika na kojoj je donesen zaključak da se raspusti šibensko liječničko udruženje, a mjesto toga da se osnuje podružnica Hrvatskog liječničkog saveza. Na istoj izabrani su za pretsjednika dr. F. Dražančić, za tajnika dr. M. Dekaris, te za blagajnika dr. Lučev.

Pohvalan akt direktora „La Dalmatienne"

Saznajemo da se vode još pregovori između podružnice HRS—a i uprave tvornice »La Dalmatienne" radi sklapanja novog kolektivnog ugovora. Podružnica HSS—a tražila je povišicu nadnica od 50—60 posto a naknadno je snizila na 35 posto.

Uprava tvornice »La Dalmatienne« je uvidila poskupljenje životnih namirnica, te kao što je spontano povisila nadnice Dolačkoj zadruzi (radnicima pri iskrcaju i ukrcaju) i Prevažačkoj zadruzi, to je povisila i radnicima tvornice 15 posto od 1 januara t. g., i ako kolektivni ugovor ističe 15 januara.

NARAŠTAJSKA ČAJANKA priređuje se u nedjelju 21 ov. mj. u Sokolskom domu u 17 sati. Na programu su razna iznenađenja.

U SUBOTU 13 ov. mj. održano je u svim prostorijama hotela »Krke« pingpongaško veče. Zabava je dobro posjećena i u velikom raspoloženju potrajala do kasno u noć.

NA SJEDNICI GRADSKOG SOCIJALNOG ODBORA koji je osnovan u Šibeniku i koji ima cilj da sakupljanjem priloga pomaže siromašnom pučanstvu. Na istoj je odlučeno da se 17 veljače u gradskom kazalištu održi repriza Radetićeve drame „Vihor" koja je u premijeri, koja je davana prošle nedjelje u Hrvatskom seljačkom domu, vrlo dobro uspjela. Čist prihod biće podjeljen među siromašnim građanstvom.

ŠIBENSKI BISKUP Dr. J. Mileta u pratnji kanonika Don Huga Bažioli posjetio je Biograd gdje je prisustvovao znamenitim crkvenim svečanostima zaštitnice Sv. Stošije.

ADVOKAT MILIVOJ GRUBIŠIĆ OTVORIO JE SVOJU ADVOKATSKU KANCELARIJU U VLASTITOJ ZGRADI U ŠIBENIKU, Draga 718, II kat, telefon broj 43.

ZAGREBAČKE NOVINE javljaju da je za direktora šibenske gimnazije imenovan g. prof. Jakov Kostović.

SAT kod Crkve Sv. Barbare u glavnoj ulici ne funkcijonira već preko mjesec dana. O potrebi da se isti popravi, mislimo, nepotrebno je govoriti.

DANA 14 I ove godine vjenčali su se u Šibeniku gđica Vesna Bumber i Dr. Vjekoslav Smolčić.

Vjenčanje je obavio preuzvišeni biskup g. Dr. Jerolim Mileta u vlastitoj kapeli.

Kumovali su: Gvido Talesa i g. dr. Trlaja.

UMRLI U ŠIBENIKU: Ante Milutin pok. Vice, Marijan Polić pok. Dume, Roša Tomica ud. pok. Mate.

Izmjene u porezu tečevine

U broju 617 našeg lista od 5 tek. mjeseca, obećali smo našim čitaocima da ćemo se posebno osvrnuti na ostale izmjene u zakonu o neposrednim porezima. Da se odužimo obećanju donosimo danas važnije izmjene u porezu na prihod od preduzeća, radnja i zanimanja.

Kod izvjesnih slobodnih profesija izvršeno je pregupisanje. Advokati, notari, ljekari, inžinjeri, geodeti, geometri, arhitekti, veterinari i carinski agenti, bili su do sada uvršteni u drugoj grupi obvezanika tečevine i plaćali su 8 posto na ime osnovnog poreza na čisti prihod. Novom uredbom oni su svi prebačeni iz druge grupe u prvu grupu, te će od 1 januara 1940 godine plaćati 10 posto na ime osnovnog poreza na čisti prihod.

Najvažnija je izmjena kod ove grane poreza obveza izvjesnih obvezanika tečevine: da će od 1 januara 1940 godine morati voditi poslovne knjige i da će se za njih osnovica poreza utvrđivati po bilansu sasnovanom na poslovnim knjigama. Dužnosti vođenja poslovnih knjiga podležu sva industrijska, rudarska, bankarska, željeznička, brodarska, tramvajska i međunarodna transportna preduzeća i mjenjačnice. Nadalje ovoj dužnosti podležu svi poreski obvezanici tečevine, ukoliko je njihova poreska osnovica u minuloj godini iznosila najmanje 100.000 dinara, ili je njihov promet u minuloj godini iznosio najmanje 1.000.000 din.

Skala dopunskog poreza na tečevini također je znatno povišena. Skala dopunskog poreza na tečevini do sada išla je najviše do 12 posto, ukoliko je čisti prihod radnje, preduzeća i zanimanja nadmašivao iznos od 150.000 dinara. Po novoj uredbi stopa dopunskog poreza ide čak do 20 posto i tek se tu ustavlja, a ta najviša stopa primjenjuje se na prihod preko 1.000.000 dinara.

Pored do sada navedenih izmjena kod poreza tečevine uvedena je još jedna novost. Osnovni i dopunski porez tečevine skupa, ne smije apsolutno biti manji od minimalnog poreza. Osnovica za minimalni porez određuje se prema učinjenom brutto prome tu, a kreće se od 2 posto do 10 posto, prema visini tog prometa.

Za poreske krivice predviđene su teške kazne. Ako poreski obvezanik tečevine, koji je dužan da vodi poslovne knjige, ne bude ove uopće vodio ili ih ne bude uredno vodio, ili ne bude dopustio pregled knjiga i računa poreskim organima, koji po pismenom nalogu vlasti vrše pregled, biće osjetno kažnjen i to, ne samo on, nego i svaki sudionik u tom prekršaju.

Kazne variraju od trostrukog do šestorostrukog iznosa redavnog poreza. U slučaju neutjerivosti predviđena je i subsidiarna kazna zatvora i to, za svaki pedeset dinara jedan dan zatvora. Osobito su teške kazne u slučaju da se neko služio pogodnim srestvima za zavaravanje vlasti knjiženjem i lažnim bilansiranjem. Za takove krivice, kao i uopće za teže i opetovane krivice, predviđena je čak i samostalna kazna zatvora do šest mjeseci.

Reforma poreskog sistema ide očito za tim da se olakša ekonomski slabijim, a nastalu razliku ovim olakšicama da se prebaci na imućnije. Ovo je donekle opravdano i sa strane socijalne pravde.

Svakako je dobro da se djelomično stalo na principu progresivnog oporezovanja.

širite N. TRIBUNU

Dalmacija u novom izbornom zakonu

IZBORNI OKRUG ŠIBENIK ima pet srezova: Biograd, Preko, Benkovac, Knin i Šibenik. Ima oko 240.000 stanovnika i bira pet poslanika.

IZBORNI OKRUG SPLIT I sačinjavaju srezove Split, Sinj i Imotski, oko 230.000 stanovnika, bira pet poslanika.

IZBORNI OKRUG SPLIT II sa srezovima Brać, Hvar, Korčula, Makarska, Metković i Dubrovnik sa preko 150.000 stanovnika, bira tri poslanika.

Sastanak pretstavnika Balkanskog sporazuma

za 2 februara u Beogradu predmet najživljeg interesa u svim evropskim centrima, a najviše u Rimu. Rimski su politički krugovi mišljenja, da će ovaj sastanak biti neobično važan za situaciju u Podunavlju i na Balkanu i ističu kako su, zahvaljujući realizmu jugoslav. vlade znatno poboljšani odnosi Jugoslavije s Bugarskom, Italijom i Mađarskom.

Sv. Sava školski praznik

Predstojnik prosvjetnog odjela Banske Vlasti u Zagrebu odredio je da se dan Sv. Save, 27 januara, slavi na cijelom području banovine Hrvatske kao školski praznik.

„TVOKAPS"
Tvorničko skladište kapa i šešira na veliko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

Skradin

16 januara 1940. — U jednom provincijskom listu čitali smo vijest, da je prigodom pravoslavnog Božića bilo razlupano preko 20 stakala na prozorima općinske zgrade i advokata Dra. Dobrote uslijed eksplozije zapaljenih dinamita.

To se faktično dogodilo u noći između pravoslavnog Badnjeg dana i Božića, ali nisu od eksplozije dinamita poprskala samo stakla na pomenutim zgradama već i na zgradama trgovca Miloša Milovića i općinskog tajnika Jove Marijanovića. I u noći između katoličkog Badnjeg dana i Božića desio se identičan slučaj. Samo što je tada dinamit bio potpaljen uz zgradu Fendacija Jovana i Marije Krneta, te su od eksplozije gotovo sva stakla na prozorima te zgrade poprsla.

Iz donošenog dopisa izgleda, da se dinamit palio u Božićnjem raspoloženju zbog veselja. Istina je, da je i toga bilo, ali ti ljudi, koji su slavili svoj Božić i u slavu njegovu palili eksploziv, to su radili otvoreno i na mjestima, sa kojih eksploziv i jaka detonacija nije nikom nanosila ni štete ni ljude i djecu u dubokoj noći potresala iz kreveta.

Dinamit potpaljivan u noći pod zgrade gore pomenutih vlasnika vršila su iz drugih poriva druga lica kriomice, jer su postavljala dinamit pod zgrade i potpaljivala ga na dugi fitilj, kako bi imala vremena, da se do eksplozije sklone i sakriju.

Za izvršenje tih svojih, svakako zlobnih namjera, ulučili su priliku sveopće svetkovine, Božićnih praznika.

Koliko je poznato, protiv prekršatelja, podnešena je krivična prijava, a žand. stanica vodi izviđaje.

Posmatrač.

„ILS" INDUSTRIJA LIJEKA ŠIBENIK

Odobrenje rada postojećim strankama

Kako se saznaje iz vladinih krugova, vlada je zaključila, da u novom zakonu o zboru i dogovoru odobri rad svim postojećim strankama. Po novom zakonu ne će trebati prijaviti vlastima stranke, da im one odobre rad, već će biti dovoljno, da vlasti obavijeste o svom radu, pa će one biti registrirane. Naravno, ovo vrijedi samo za one stranke, kojima će biti odobren rad.

Z što opozicija hoće u vladu?

„Hrvatski list" piše: Sve srbijanske političke stranke su protiv skorih izbora. Prije 2 mjeseca srbijanska je opozicija odlučno tražila, da se donesu novi demokratski politički zakoni. Sada se o tome ne govori, ali tome nije razlog da će ti novi zakoni biti donešeni u najskorije vrijeme, nego u nečem drugom. Srbijanska opozicija ne želi izbora za Skupštinu, dok se ne riješe neka pitanja. O čemu se radi vidljivo je iz pisanja »Politike«, koja je vrlo sklona srbijanskoj opoziciji. Srbijanska opozicija želi da sjedi u vladi za vrijeme izbora. Drugo, što i oni traže, jeste, da se prije izbora osnuju slovenska i srpska banovina. To traži i »Politika« i sve srpsko novinstvo.

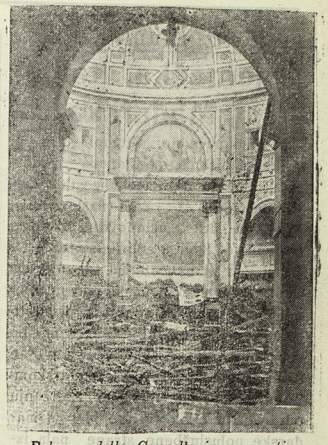
Pitanje promjene imena Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti

„Obzor" javlja: Ban dr. Šubašić neće potpisati zaključak o promjeni imena Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, već je prepustio tu stvar hrvatskom saboru, koji će o njoj raspravljati i odlučiti.

Za ujedinjenje svih radikala

U Banjaluci je održana konferencija pristaša Glavnog odbora bivše radikalne stranke. G. Đorđe Curica rekao je u svom govoru, da danas postoje 4 frakcije radikalne stranke. Jednoj je na čelu g. Aca Stanojević, drugoj D. Cvetković, trećoj dr. L. Marković, četvrtoj B. Maksimović. G. Curica se zalagao, da se sve 4 frakcije pomire i ujedine.

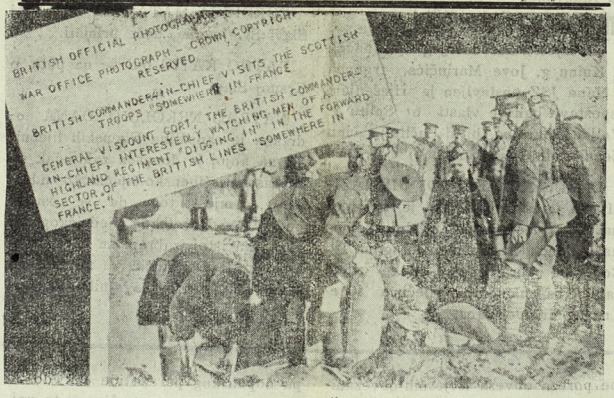
„GAZETTA DI VENECIJA« najstarije novine u Italiji i Evropi uopšte, slave ove godine 200 godišnjicu svoje egzistencije.

»Palazzo della Cancellaria« u vatikanskoj crkvi Sv. Lovre nakon požara u noći prvog januara ove godine. Mnoge vrijednosne stvari koje se nijesu mogle spasiti teško su oštećene.

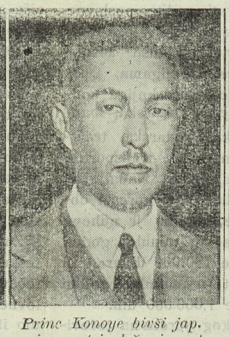

Pregled poste Crvenog krsta za ratne zarobljenike u Ženevi. Dozvoljeno je samo saopćenje obiteljskih vijesti bez ikakvih ostalih saopćenja.

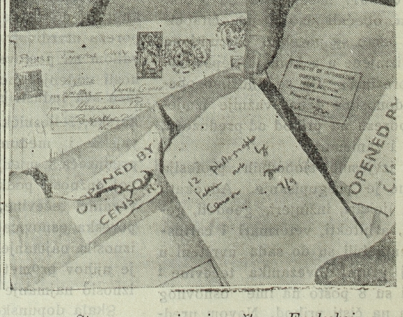

Vrhovni komandant gen. Gort posjećuje škotske trupe negdje u Francuskoj

Gen. Ugaki označuje se kao novi jap. ministar pretsjednik

Princ Konoye bivši jap. min. pretsj. došao je opet na političku pozornicu

Strogo cenzuriranje pošte u Engleskoj

„Sokolski glasnik"

»Sokol«, ugledna češka sokolska revija koja izlazi u Pragu, piše u posljednjem broju ovo:

»Sokolska štampa u Jugoslaviji, koja se znatno prilagodila savremenim potrebama, postala je djelotvorno oružje duha, glavno središte i moćan stub jugoslavenstva, ne samo u sokolskim redovima, već u narodnim slojevima čitave Jugoslavije. Taj pionirski zadatak je preuzeo na sebe u prvom redu »Sokolski Glasnik«, koga sve više cijene i nesokolski krugovi, dobivši na taj način značaj vodećeg i istaknutog faktora«.

—o—

Ljubljanska »Sokolska Volja" donosi u prerprošlom broju slijedeću bilješku:

»Sokolski Glasnik«, glavno glasilo Saveza SKJ, neutrašivo odbija napadaje na sokolstvo. »Sokolskom Glasniku« moramo u njegovoj borbi za Istinu i Pravdu pružiti svu pomoć, da mu time ukažemo priznanje za njegovo odbrambeno dijelo«.

—o—

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA", štamparsko novinsko knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Šibenik